Gemeenten: gevolgen en mogelijkheden

Deel 1: Gevolgen

Gezondheid

Uit de beknopte informatie van dit webinar, en uit veel uitgebreide onderzoeken op het gebied van elektromagnetisme, blijkt dat er wel degelijk sprake is van gezondheidsrisico's. Ook is het een feit dat 5G niet hierop is onderzocht. Dat legt een extra verantwoordelijkheid bij gemeenten die de uitrol van 5G moeten faciliteren.

Om slechts een van de vele voorbeelden te noemen: de website 'artsen voor veilige technologie'[1] berichtten over inwoners van Genève die direct na het activeren van de netwerken zich onwel voelden en last kregen van vaak intense hoofdpijn, slapeloosheid, pijn op de borst, vermoeidheid en oorsuizen.[2] De website is een informatieve site van artsen die ronduit stellen dat 5G legaal is, maar onveilig. Ze roepen op tot een 5G moratorium op basis van wat ze in hun praktijk zien.

Dat 5G binnen een (inmiddels verouderde) norm valt, is geen garantie dat het veilig is.
Er is een reële kans dat binnen afzienbare tijd na het activeren van 5G het aantal mensen dat ziek wordt zal toenemen. Daarnaast is de kans groot dat onder deze zieken er een toenemend aantal zal zijn dat niet meer in staat zal zijn te werken. Nog afgezien van de medische en psychologische problemen die dit voor de betrokkenen met zich meebrengt, heeft dit ook grote gevolgen voor hun sociale en economische situatie. De hieruit voortvloeiende kosten komen bij de gemeenschap te liggen, waarvan een flink deel op het bord van de gemeenten gelegd zal worden.

Risico voor de gemeente:

Kosten als gevolg van gezondheidsproblemen:

- Bij arbeidsbeperking als gevolg van stralingsgevoeligheid kan een beroep gedaan worden op de participatiewet om alsnog geschikt werk op de arbeidsmarkt te vinden. Eventueel ook voor voorzieningen om in het levensonderhoud te kunnen blijven voorzien.
- Klachten blijven zolang 5G geactiveerd is, wat de kans op chronisch ziek worden vergroot. Chronisch zieken kunnen een beroep gaan doen op de Wmo (Wet maatschappelijke ondersteuning), of op de Bijzondere bijstand.

---

[1] https://mdsafetech.org/2019/07/20/the-first-report-of-5g-injury-from-switzerland/
[2] https://www.illustre.ch/magazine/5g-sentons-cobayes?utm_source=facebook&fbclid=IwAR1kXKK1yWBDKoaZRVOQB7gRvC8o-1a3GyVbQHJPyPkAzzpl73iKYtaiA6Q.

- Er kan een toename komen van aanvragen voor bijstand of een IOAW uitkering (Inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers), IOAZ (Inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen)
- Er zijn gemeenten die EHS, dus elektrohypersensitiviteit, erkennen als grond voor toekenning van vergoeding straling werende voorzieningen en woonurgentie-verklaringen. Andere gemeentes verwijzen de aanvragers (via GGD, Wmo-adviesarts) naar de psychiater en geven aan dat EHS onzin is. Dit zal het gevoel van rechtsongelijkheid bij burgers doen toenemen.
- Daarnaast zullen de economische kosten in zijn algemeenheid hoog zijn: wat betekent het wanneer mensen niet meer aan het economisch verkeer kunnen deelnemen, en kinderen door ziekte en/of schade niet volwaardig deel kunnen nemen aan de maatschappij?
- In welke mate zijn gemeenten in staat om extra fondsen voor dit alles te reserveren (al helemaal in het licht van de sterk gestegen kosten als gevolg van de coronacrisis)?
- Inmiddels zijn er groepen burgers die juridische stappen hebben ondernomen om schadeclaims te kunnen neerleggen bij hun gemeenten. Wie zal verantwoordelijk zijn voor het betalen van schadeclaims door burgers? Kunnen dat de gemeente of de raadsleden zijn? Raken zij straks verwikkeld in heel veel rechtszaken?

Infrastructurele kosten:

- Hebben gemeenten zich voldoende op de hoogte gesteld van aanvullende kosten ten aanzien van de infrastructuur: zijn gemeenten verantwoordelijk voor het onderhoud ervan?
- De kosten en risico's van de aanleg en het energieverbruik (dat drastisch zal stijgen) lijken voor een groot deel voor rekening te komen van de gemeenten.
- Gemeenten dienen ernstig rekening te houden met de mogelijkheid dat zij waarschijnlijk zullen opdraaien voor de kosten van schade aan de vele antennes en zendmasten (denk aan de recente brandstichtingen), die op zichzelf ook schade aan bijvoorbeeld de beschermingsmantel van lantaarnpalen kunnen geven.
- Indien zendmasten bewaakt moeten worden, welke kosten zijn daarvan voor de gemeenten?
- Hoe zit het verzekeringstechnisch, en welke kosten zijn daaraan verbonden? Tekenend is dat de grootste verzekeraars, zoals Lloyds of London, gezondheidsclaims door 5G/wifi niet dekken.

Risico op kosten vanwege onduidelijkheid:

- Wat is de beleidsruimte van de gemeente inzake vragen als wie is voor wat verantwoordelijk en wat zijn de contractvoorwaarden met de daaruit voortvloeiende consequenties, ook in financieel opzicht. Het probleem is dat deze informatie niet beschikbaar is. VNG heeft daarin ook geen inzicht geboden. En gemeente Maastricht wacht tot op de dag van vandaag op antwoorden op haar al in medio 2019 gestelde vragen daaromtrent aan EZK.

Bestuurlijke punten

Bestuursstructuur:

- Hoe zijn bestuursrechtelijk de taken tussen gemeente en overheid verdeeld? De nieuwe Telecomwet overschrijft eigenlijk de autonomie van de gemeente om zelf het beleid over de inrichting van haar publieke ruimtr vorm te geven, en zorg te dragen voor de gezondheid van haar inwoners. Mag dat wel?
- De wet lijkt in te grijpen in de bestuursstructuur. Kunnen gemeentes de nationale overheid daarover aanklagen? Ook om de democratie op gemeentelijk niveau te kunnen waarborgen?
- Met de voorgenomen wetgeving hebben gemeenten GEEN zeggenschap over de plaatsing van 5G-antennes. Telecombedrijven krijgen het recht om overal waar men dat wenst antennes op te hangen. Gevolg: gemeenten kunnen niet voldoen aan de publieke taak, het borgen van de veiligheid en gezondheid van de inwoners, waar gemeenten verantwoordelijk voor zijn.

Indirecte gevolgen:

- Het invoeren van een technologie waar zoveel onzekerheid en zorgen over bestaan onder de bevolking wakkert het wantrouwen in bestuur nog verder aan.
- Als het nu al moeilijk is door de overheid serieus te worden genomen bij het aanreiken van bezwaren tegen 5G op basis van serieus onderzoek, hoe moeilijk zal het zijn na de frequentieveilingen, en na het plaatsen van zenders op elke 100-200 meter? De financiële belangen zijn dan immers nog veel groter geworden.

Openstaande vragen:

- Hoe zit het met de privacy, data-eigendom, en de zeggenschap van de telecombedrijven?

Deel 2: Wat kan een gemeente doen?

Stap 1: Zorg dat u volledig geïnformeerd wordt, en eis van de VNG dat zij compleet informeert.

Bureau Cebeon doet in opdracht van EZ onderzoek naar de praktische zaken rondom invoering van 5G. Zij constateren dat de meeste door hen geïnterviewde gemeenten naar eigen zeggen niet genoeg expertise in eigen huis te hebben en afgaan op de VNG, maar de informatie van de VNG beperkt en onvolledig vinden.

- Verdiep je als gemeente in de informatie in de breedste zin van het woord. Veel goede informatie is ook te vinden in de brief die op 13 maart aan gemeenten is gestuurd naar aanleiding van de dagvaarding voor het kort geding tegen de Nederlandse overheid. Deze dagvaarding is via de volgende link te downloaden:

https://www.stop5gnl.nl/wp-content/uploads/2020/02/Dagvaarding-in-kort-geding.pdf In gemeente Bergen en Hilvarenbeek is dit gebeurd en zijn er moties (unaniem) aangenomen die pleiten voor een zorgvuldige besluitvorming bij de uitrol van 5G. Dit is een mooi voorbeeld voor andere gemeenten om te doen of zich erbij aan te sluiten. Zie ook de informatie die Let's Talk About Tech op 26 september 2019 heeft gestuurd aan gemeenten. https://letstalkabouttech.nl/2019/09/alle-gemeenten-per-brief-geinformeerd-over-kritiek-van-20-tal-gemeenten-op-wetsvoorstel-verplichte-medewerking-uitrol-5g/

Stap 2: Verenig u.

Verenig U en laat het ministerie van Economische Zaken en Klimaat weten dat U niet akkoord gaat met de nieuwe Telecomcode en de uitrol van 5G alvorens er onderzoek is gedaan naar de veiligheid en er volledige duidelijkheid bestaat over de contractvoorwaarden.

Stap 3: Dien met de hoogste spoed een Wob-verzoek in bij de Rijksoverheid

Omdat de contractvoorwaarden volstrekt onduidelijk zijn, maar voor gemeenten wel grote gevolgen hebben, zowel bestuurlijk als financieel, moet daarover als eerste duidelijkheid komen. Daarom moet er met de hoogste spoed een Wob-verzoek ingediend worden bij de Rijksoverheid met de vraag wat de gevolgen van de veiling van de 5G en de uitrol daarvan voor gemeenten gaan betekenen? Dit is des te dringender omdat de gemeentelijke beleidsruimte ten aanzien van de huidige techniek al heel gering is:

- Vergunningen mogen niet geweigerd worden op gezondheidsgronden.
- 95% van de zenders is vergunningvrij. Uw gemeente kan volgehangen worden met kleine hoogfrequente zenders waarbij de onderlinge afstand 100 tot 200 meter moet bedragen om voor de hoge frequenties dekking te kunnen genereren. De zenders zijn zo klein dat hier geen vergunning voor hoeft te worden aangevraagd. Is dit wat de gemeente en de burgers willen?
- De nieuwe telecomcode eist een soepele medewerking van gemeenten aan de uitrol.
- Gemeenten moeten de publieke infrastructuur en gebouwen beschikbaar stellen en toegankelijk voor onderhoud maken.
- Gemeenten zijn, volgens het contract met de providers, verplicht om een dekkingsgraad van 98% van het gemeentelijk grondgebied te realiseren. Wat zijn de criteria voor het vaststellen of deze dekkingsgraad bereikt is?

Stap 4: Bestuurlijke besluitvorming: ageer tegen de Telecomwet nu het nog kan

De nieuwe Telecomwet is nog niet vastgesteld. Er is op dit moment dus nog mogelijkheid om te ageren. De juridische speelruimte wordt pas duidelijk na invoering van de wet.

Gemeenten zijn het bestuursniveau waarop de democratie nog het beste werkt, en waar er nog contact is tussen burgers en bestuur. Het ondermijnen van gemeentelijke autonomie ondermijnt de democratie.

- Eis de garantie van veiligheid op basis van breder dan alleen op de thermische hypothese gebaseerd wetenschappelijk onderzoek en duiding voordat u gaat meewerken aan de uitrol van 5G.
- Let op: gemeenten hebben kansen hun wensen kenbaar te maken nu de staatsecretaris gehoor lijkt te geven aan kritiek van gemeenten, zoals wensen op het gebied van de volksgezondheid. In het wetsvoorstel ('Wijziging van de Telecommunicatiewet in verband met de implementatie van de onderdelen van richtlijn (EU) 2018/1972), dat in behandeling is in de Tweede Kamer en waarover laatst verslag is uitgebracht, staat niet dat de verantwoordelijkheid voor het locatiebeleid van decentrale overheden wordt aangetast. Uit een brief van 20 februari 2020 van de Staatssecretaris aan de gemeente Bergen wordt ook het volgende vermeld:
  "De verplichting om in te stemmen met redelijke verzoeken voor het plaatsen van small cells op overheidsinfrastructuur vloeit voort uit Europese regelgeving (Telecomcode). Ik herken de vragen en zorgen die hierover leven bij gemeenten en ik heb hier ook aandacht voor. Het wetsvoorstel tot implementatie van de Telecomcode is dan ook op een aantal punten aangepast. Verder zal in opdracht van het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat een onafhankelijk bureau de bestuurlijke en financiële consequenties voor gemeenten in kaart brengen."
  Hieruit ontstaat de indruk dat de beperking van decentrale inmenging niet in het nu aanhangige wetsvoorstel is meegenomen, maar afhankelijk is gesteld van nader onderzoek naar de bestuurlijke en financiële consequenties voor gemeenten. Dit biedt dus een kans voor gemeenten om onderzoek wensen kenbaar te maken aan de Staatssecretaris. ***Het is zaak dat gemeenten dit heel snel gaan doen en hierbij vooral wensen ten aanzien van gezondheid van de inwoners te betrekken.***

Stap 5: Beleidsinstrumenten

- **Voorzorgsprincipe:** Bij nakoming van de momenteel gepropageerde verplichting: pas, om de inwoners te beschermen tegen negatieve invloeden van buitenaf, het voorzorgsprincipe toe. Dit kan ook voorkomen dat de gemeente straks overstelpt gaat worden met ziekte van burgers waarvoor diep in de buidel getast zal moeten worden.
- **Antennebeleid:** Herzie het antennebeleid, onder andere op basis van het ALARA (As low as reasonably possible) principe, maar dan écht, gezien het volgende: In de rapportage van de Gezondheidsraad kunnen we lezen dat zowel het voorzorgsprincipe als het ALARA principe wordt toegepast. Het gaat n.l. om een plausibel risico dat uitgelegd moet worden als een risico dat wel enige wetenschappelijke onderbouwing moet hebben. Dat betekent dat als je onderzoek niet op een onaanvaardbaar risico wijst, dat risico niet plausibel is. Dit is een andere redenering dan die van het voorzorgsprincipe zoals het bedoeld is: het hoort gebruikt te worden om burgers te beschermen en niet om het risico weg te redeneren. Ook valt in het rapport te lezen dat ALARA met de providers is

afgesproken om interferentie te voorkomen en niet meer energie te verbruiken dan nodig. ***Wat daarachter echter centraal moet staan is de maximale belastbaarheid van biologische organismen, en niet de benedengrens van het dataverkeer.*** Dit laatste zal om vele redenen hoog zijn en steeds hoger kunnen worden wanneer draadloos dataverkeer verder gestimuleerd wordt (denk bijvoorbeeld aan data die nodig zijn voor zelfrijdende auto's).

- **Bestuur bepaalt beleid.** Natuurlijk is de toepassing van bovenstaande principes aan een bestuur en niet aan een adviesorgaan dat op zichzelf geen beleid bepaalt. De gemeente kan zich dus niet achter de gezondheidsraad verschuilen.
- **Initiatiefwet:** Een andere mogelijkheid is het indienen van een initiatiefwetsvoorstel, een nog krachtiger instrument dan een motie. In gemeente Zeist is er nu vanuit enkele partijen het initiatief om met een raadsvoorstel te komen dat regelt dat de gemeente de uiteindelijke zeggenschap krijgt. Zo kan de gemeente zelf beslissen of de 5G-antennes straks ook daadwerkelijk die schadelijke straling mogen uitzenden. Het initiatiefwetvoorstel is bijna klaar en zal binnenkort in de raad als een apart voorstel (dus ook met aparte bijeenkomsten) worden behandeld.
- **Instellen 'witte zone':** Veel gemeenten hebben projecten voor tiny houses waarbij volledig "off-grid" (geen enkele nutsvoorziening) tot de mogelijkheden behoort. Is het wettelijk een optie om te kijken of de overgebleven 2% zo ingericht kan worden dat hier "off-grid wonen" of een "stilte gebied"/"witte zone" voor burgers met EHS kan worden gerealiseerd.
  Wellicht kan een gemeente bij het vaststellen van het antennebeleid in overleg treden met de telecomproviders om naar de gemeentelijke mogelijkheden voor een "witte zone" te kijken die 2% of meer van het gemeentelijk grondgebied omvat.

Stap 6: Start met het verzamelen van data

- Start vanuit de gemeente met het verzamelen van data over volksgezondheid. Komen bepaalde klachten of ziektes vaker voor in nabijheid van zendmasten?
- Stel een meldpunt voor burgers in, met voorkeur melding die via de huisarts/eerstelijnsarts verloopt.
- Onderzoek via de huisartsen in uw gemeente hoeveel inwoners last hebben van SOLK. Onderzoek of die klachten verdwijnen na het verminderen of verwijderen van stralingsbronnen
- Is er een gemeente of stadsdeel met veel gezondheidsklachten waar ook veel straling aanwezig is, dan loont gericht onderzoek:
  - Bewoners worden geïnformeerd over alle stralingsbronnen (thuis, onderweg, werk, etc.) en bijv. hoe je tijdens je slaap stralingsarm kunt slapen.
  - Gemeten wordt per woning hoe de straling buiten en binnen is.
  - Artsen met respect voor privacy laten kijken naar patiëntgegevens; ook artsen moeten worden geïnformeerd over de gezondheidsrisico's van straling.
  - Open een meldpunt voor mensen met gezondheidsklachten of laat dit via hun huisarts lopen (voorkeur).
  - De GGD moet natuurlijk worden benut, want die wordt al betaald door de gemeente

Stap 7: Informeer en help de burger.

Er vinden momenteel in vele gemeenten informatiebijeenkomsten plaats over 5G om de burgers eerlijk te informeren over de risico's van EMV, waar deskundigen een bijdrage aan leverden, zoals o.a. drs. Jan van Gils (medeoprichter van Stop5GNL), dr. Vriens van StopUMTS en drs. De Bont van Let's Talk About Tech.

- Gemeenten kunnen zelf informatiebijeenkomsten organiseren voor hun inwoners waar ook het tegengeluid gehoord kan worden.
- 5G komt bovenop een al bestaande hoeveelheid stralingsbronnen (thuis, onderweg, op het werk, etc.). Er zijn al mensen die last ondervinden zonder dat ze het weten. De oplossing van hun probleem kan zo simpel zijn als het verminderen van de blootstelling aan straling van hun eigen apparaten (denk bijvoorbeeld aan smartphone en wifi).
- Informeer scholen over risico's en reik instrumenten aan om stralingsbelasting binnen scholen te verminderen. Voor kinderen in de groei is het risico van blootstelling aan straling groot, ook is aangetoond dat stralingsbelasting bijdraagt aan concentratieproblemen, rusteloosheid en ADHD.

Deel 3: Een voorbeeld: gemeente Zeist

In Zeist wordt een initiatiefvoorstel ingediend ten aanzien van 5G: 20RV026 2. Dat is een gezamenlijk voorstel van de PvdA, SP, Zeister Belang, NieuwDemocratischZeist en Seyst.nu.

Daarin stellen zij onder meer:
Het huidige beleid ten aanzien van masten voor telecommunicatie, dat in 2010 is vastgesteld in de "beleidsnota Antenne-installaties telecommunicatie", voldoet niet meer ten aanzien van de eisen van deze snelle 5G verbindingen en de grote toename van het aantal antennes dat daarvoor nodig is. Daarom is aanscherping van deze beleidsnota noodzakelijk, ook in het licht van het in 2019 opgestelde "convenant antennebeleid".

Voorstel:

1. Een onderzoek te doen naar:
   a. het aantal en het soort ziekmeldingen binnen een straal van 800 meter van 5 masten met antennes in de bebouwde kom en
   b. een flora- en fauna onderzoek te doen rond 2 van deze locaties.
2. Een meldpunt in te richten in Zeist voor mensen die last hebben van elektromagnetische straling.
3. Het voorzorgsbeginsel te hanteren, zolang niet onomstotelijk vaststaat dat 5G geen schadelijke effecten heeft op de gezondheid.
4. De gemeenteraad te betrekken bij de onderzoeksopzet en te informeren over de resultaten van het onderzoek en het meldpunt.

5. Een bedrag van 160.000 euro beschikbaar te stellen uit het saldo van de meerjarenbegroting voor de uitvoeringskosten.

Maatschappelijk effect en doel van het voorstel
Het nemen van verantwoordelijkheid door de gemeente Zeist om de zorgen die bij inwoners leven over de introductie van 5G in Zeist serieus te nemen, hiernaar onderzoeken te doen en een meldpunt in te richten.

Tot zover het initiatiefvoorstel.

Het voorgestelde onderzoek in Zeist biedt goede aanknopingspunten. Het kan echter nog aanzienlijk verbeterd worden, aangezien de onderzoeksopzet te eenvoudig is om “straling en gezondheid” deugdelijk te kunnen monitoren en conclusies te kunnen trekken. Dat komt onder andere door de volgende factoren:

- Er zijn ook andere stralingsbronnen dan zendmasten.
- De gevelsamenstelling bepaalt hoeveel externe zendmaststraling de woning binnen komt.

Het is heel goed om op lokaal niveau stralings- en gezondheidszaken gecombineerd te gaan inventariseren en alle betrokkenen **goed geïnformeerd** daarbij te betrekken. Dit vereist de complete informatie, dus ook die niet van overheidswege wordt verstrekt.
Informatieve sites als www.stralingsbewust.info en https://stralingsbewust.info/advies-aan-gemeenten/ kunnen gemeenten daarbij behulpzaam zijn. De verschillende organisaties die bij deze informatieverstrekking actief zijn zullen graag nader advies geven.

Deel 4: Informatieve websites

De universiteit van Aken heeft een uitgebreide website met al het onderzoek naar EMV en gezondheid: https://www.emf-portal.org/en

Toegankelijke documentatie:
www.letstalkabouttech.nl
www.stralingsbewust.info

Wetenschappelijke informatie:
www.hugoschooneveld.nl
https://www.stopumts.nl/doc.php/Onderzoeken/

Stichting Elektrohypersensitiviteit:
www.stichtingehs.nl

Koepel Eerlijk over Straling:
www.eerlijkoverstraling.nl

Meetspecialisten, advies en coaching:

https://www.stopumts.nl/doc.php/Voorlichting/10440/meetspecialisten_afscherming_meetapparatuur_aarding_telefoons_juridisch_advies_...

www.vemes.nl

www.schooneveldadvies.nl

GGD – GHOR Handreiking Elektrogevoeligheid:

https://www.ggdghorkennisnet.nl/thema/gezondheid-en-milieu/publicaties/publicatie/15856-handreiking-elektrogevoeligheid

---

Deel 5: Videoverslag expertmeeting

Voor degenen die ook geïnteresseerd zijn in de presentaties van het Nationaal Antennebureau en het Kennisplatform Elektromagnetische Velden en Gezondheid mbt 5G verwijzen wij naar de expertmeeting over 5G die op 12 maart 2020 in het Provinciehuis in Leeuwarden is gehouden. De presentaties van dr.ir. Schrader en van prof.dr.ir. C.J.N. Buisman (tevens Hoogleraar Wageningen University & Research) zijn aanvullend op de presentaties van het 5G webinar op 25 mei 2020 en bevelen wij van harte aan.
Dit is de link naar de livestream/videoverslag:
https://fryslan.notubiz.nl/vergadering/718599

Met op de agenda:

1. ‘De regelgeving rond 5G en het meten van elektromagnetische velden’ door Lisette Kruit Adviseur Antennevraagstukken van het Nationaal Antennebureau.
2. '5G en gezondheid' door Monique Beerlage van het Kennisplatform Elektromagnetische Velden en Gezondheid
3. ‘De techniek achter 5G, verschil met vorige generaties en studies naar gezondheidsrisico's van draadloze netwerken.’ Door de heer dr.ir. Schrader, ingenieur elektrotechniek en gepromoveerd als specialisatie micro-elektronica en communicatie-technologie
4. ‘Is 5G een coherente innovatie?’ door de heer prof.dr.ir. C.J.N. Buisman, wetenschappelijk directeur Wetsus.
5. Vragen aan de sprekers en afsluiting

Bewustwording gemeente/GGD/VNG

- stralingsgerelateerde gezondheidsklachten van inwoners serieus nemen
- gezondheidsklachten van inwoners nauwkeurig registreren voor meer inzicht en doorsturen naar het RIVM
- inventariseren van het aantal mensen met SOLK-klachten (= Somatisch Onvoldoende verklaarde Lichamelijke Klachten), deze lijken veel op stralingsklachten
- deskundigheidsbevordering bij de betreffende gemeente-ambtenaren en overleg met externe onafhankelijke deskundigen
- de informatie over straling bestuderen die wij op deze website hebben verzameld
- het onderwerp op de agenda zetten om te bespreken in de Raadsvergadering; zie bijvoorbeeld dit uitgewerkte Agendaverzoek met uitgebreide toelichting (Word-document) of als PDF
- een informatiebijeenkomst organiseren voor de gemeenteraadsleden over het onderwerp straling (zie de voorbeelden onder aan deze pagina)
- deskundigheidsbevordering bij de GGD
- de GGD Handreiking Elektrogevoeligheid implementeren
- voor huisartsen en eerstelijns artsen een regionaal meldings- en inventarisatiepunt instellen voor gezondheidsklachten in relatie tot straling, bijvoorbeeld bij de GGD
- nadenken over de komst van de 5G-technologie en de mogelijke gevolgen hiervan voor de gemeente en haar inwoners
- deze gezondheidskwestie landelijk aankaarten bij de Vereniging van Nederlandse Gemeenten en de Rijksoverheid

Bron: https://stralingsbewust.info/advies-aan-gemeenten/